

Novine prihajajo vsako nedeljo. Cena: doma na skupni naslov 25 D., na posameznega 30 D., v Ameriko štiri dolare. Amerikanci dobijo za to ceno brezplačno i Marijin List pa Kalendar Sreca Jezušovoga, domači naročniki pa kalendar za polovično ceno. Naročajo i plačajo se na upravnisti v Črenšovcih, Prekmurje. Uredništvo je v M. Soboti, v Tajništvu SLS, v Falekovoji hiši. Izdajateo: Klekl Jožef, vp. pleb. nar. poslanec.

NOVINE

Glasiło Slovenske krajine

Oglase sprejema uredništvo, upravništvo i tiskarna. Cena oglasov: cm² 75 par; 1/4 strani dobi 20%, 1/2 strani 25% i cela stran 30% popusta za edno objavo. Cena malih oglasov je: do dvajsetipet reči 5 Din, više od vsake reči pol D. Med tekstom cm² 1-50 D., v »Poslanom« 2-50 D. Tako za oglase plačv uprava i da za vse og-lase od 5% do 50% popusta.

Rokopisi se ne vračajo.

„Neodvisna prekmurska stranka“ i njeno glasilo „Naše Novine“ i „Néplap“.

Dnes teden je zagledao beli den v Sl. Krajini novi list „Naše Novine“ za Slovence i „Néplap“ za Vogre. V svojoj prvoj številki naznanja, da je glasilo nove stranke, štero so 16 t. m. ustanovili v Lendavi i so jo nazvali za „neodvisno prekmursko stranko.“ To je zvüenešnja stran novoga lista i nove stranke.

Notrašnjost celoga gibanja se je razvila iz sledećih zrokov. Zastopnik veleposestev v Beltincih i Lendavi je fiškališ g. dr. Némethy Viljem v D. Lendavi. Kak zastopnik kneza i grofice je po svojem plačanom položaji morao braniti haske veleposestev. A ti interesnti so dostaktat škodljivi našemi človeki, ki većinoma ni krüha nema. Dr. Némethy je z vsemi moćmi delao na to, da kem več zemlje obdrži kak hüpermaksimum za veleposestnika i da kem dragše oda to zemljo po zakoni od l. 1925, ar na té naćin on po zakoni dobi tem več procentov. Nišće ne bi smeo biti proti tomi, če on dobi plaćo za svoje delo od svojega gospoda. koga zastopa, če to neje na škodo sirot. A lansko vsiljavanje na küpilo zemlje i tü i tam pretirano visike cene zemlje pa obstoje nepotrebnih hüpermaksimumov, ka siromak ne more priti do zemlje ali ne do žadostne kolićine zemlje. je vsakoga, ki socialno ćüti, ki ćüti z nagim, bosim, golim narodom, osvedoćo, ka je zastopnik veleposestev prestopo z svojov agitacijov pot kršćanskoga socializma, pot kršćanske ljübezni do bližnjega z njenov pravićnostjov. To pravimo od njegovoga i njegovih zastopnikov dela i ne od njegove osebe. Mi najmre stojimo i moremo stati na stališću, da nema juša po zapovedi ljübezni i pravice, da nema juša en človek, štokoli je to, gledati skrajno siromaštvo svojega brata i mesto to odpraviti, se bogatiti iz toga siromaštva. To je nedopüstno. V to kršćansko srce ne sme privoliti. Iz tega stališća so šli narodni poslanec Klekl Jožef i v svojoj poslanskoj dužnosti branili narod, da pride do svojih pravic. Razlagali so njemi agrarni zakon, ga opominali, naj se ne zakopa v duge, ka te zemlje ne bi mogo obdržati; zahtevali pravićno revizijo zemlje i zmerno ceno za to, nadalje razdelitev nepotrebnoga hüpermaksimuma, ka se pomore kem većim sirotam i kem bole. — Se zna, da po toj agitaciji, ki je bila poslancova dužnost i ki se je v.šila iz same i jedine ljübezni do toga nevolnoga naroda, narod neje dobo i neje mogo dobiti volje, da zemljo küpi. To je pa smrten greh v očeh g. dr. Némethy-ja, ar procenti zdaj odpadnejo, ar se ne de povekšavala njegova milijonska vrednost, štero njemi je brez posebnih trüdov spravila v treh-štirah letah ne pisarna, nego v prilićnoj većini slüžba pri veleposestvih, šterih imanje je tržo ali rešavao sekvestrov. — Popreto se je zato, da bo ustanovo stranko i agitirao proti g. Kleklui, da nede več toga sovražnika, ki bi njemi prekrizavao račune. To je tüdi vćino 16. t. meseca v D. Lendavi. Za predsednika stranke je dao zvoliti mil. kanonika Štrausa, v odbor pa g. kaplana Hermana i g. kateheta Holsedlna, gg. potekara Šikića i

Neubauera, knjigovodjo hranilnice. G. Štraus so prevzeli predsedništvo stranke na želo grofice, M. Zichy v Beltincih, z šterov so dobro poznani. Grofica je najmre zatožla narodnoga poslanca Kleklua pri višišoj oblasti i to isto je vćino tüdi dr. Némethy, zakoj delajo proti veleposestvi ka se to more deliti. Zakaj zahtevajo zemljo za sirote i zakaj ne püstiö pri miri vküp kem vekše veleposestvo. Pravica je pri višišoj oblasti zmagala, ne pa tak od strani ćastitoga kanonika Štrausa. V toga je položila vse svoje vüpanje, ka oni kak domaći človek vkrotijo Kleklua i rešijo njoj zemljo. I g. Štraus, ki so skoz i skoz pošten, dober človek, so nasedli groficinoj želji, ki se je skrivala v pregovarjanji dr. Némethy-ja i to predsedstvo sprejeli. Ve tüdi Bog ne daj, da bi proti mil. grofici kaj slaboga mislili ali trdili. Ona rada ma svojo vrednost, pa se njoj teško vidi loćiti se od nje. Ali po pravici ona dobi, ne pa zgübi, če zemljo ravno po najnižišoj ceni oda, ar intereš od te šume de njeni, prle pa je grünt več noso drügem kak njej — Pravimo, g. Štraus so v nepoznanji razmer z nepremišljenosti dali vprećti v dr. Némethy-jov voz. Ali vüpamo, ka se tüdi dajo hitro odprećti, kak sprevidijo da branijo po pravici njegove procenete i škodijo siromaškomu ljüdstvi. Vsaki človek ma slabosti, tüdi g. Štraus je majo: radi bi postali pravi kanonik ali opat. Pa inogoće niti ne slabost ta želja. Naše stranke vodilni možje so bili za to, ćeravno g. Štraus nikdar neso bili za njo. Ar so mil. herceg püšpek meli drüge pred njimi, ki so se po težkih mestih duže borili, so tistim dali prednost. Ta okolšćina pa drüge neprilike, od šterih mogoće drügoć kaj omenimo, so tüdi vplivale, da so g. Štraus postali predsednik neodvisne prekmurske stranke i se tak postavili v boj proti kršćanskoj stranki, štero tüdi mil. g. herceg püšpek i z njimi vsa dühovšćina odobravlejo izvzemši par zablodjencov, kakše pać vsakši stan ma. — Dva drügiva kat dühovnika sta pa etak prišla k stranki.

Z novim letom je naša stranka začela izdavati za Madjare „Népujság“ z namenom, da zapelano vogrsko ljüdstvo spravi v kršćanski tabor, da njemi z kršćanskim listom pomaga vtrdjavati vero, štero so njemi vnogi lažiproroki že začeli omajavati. Za vrejüvanje lista se je ponüdo g. Holsedl, katehet v Dolnji Lendavi, ki je i pogodbo podpisao, v kakšem dühi bo list vrejüvao i v pogodbi izgovorjeno šumo penez tüdi sprejeo za urejüvanje, to je mesećno 400 Din, a če ravno je penenze sprejeo, lista ne je vrejüvao po svojoj podpisanoj danoj reći, ar njemi je od drüge strani bilo obećano mesećno nad 2000 Din. Dao se je zapelati za to vekšo šumo i je brez toga, ka bi kršćanskoj stranki kaj javo, izdao novi list „Néplap“ i „Naše Novine“. Vu vsem tom ga je pomagao g. Herman kaplan i g. Hari ev. dühovnik, ćeravno sta našoj stranki še pred kratkim javila, da sta za njo.

Pać, mladi lüdjé so, ki, vsaki den se ponavljaćoćimi, vabili Holsedlna i Némethy-

ja nesta odloćno proti stanola Zapelaniva sta, ár važnost borbe za pravico nesta zadostno premislila niti s kvarnimi posiedicami akcije za kršćansko življenje nesta računala. A mi, ki smo jihva vsigdar vidili v kršćanskom tabori, se vüpamo, ka nesta bila skaživca, nego odkritiva vojaka Kristušovih načel. To vüpanje nam rodi drügo vüpanje: sprevidita v kakšo gnilo drüžbo sta prišla — naj malo samo gledata okoli po jakostih onih, ki se njima bližajo — pa opazita gnilobo i se spotita pa popravića svoj krivi stopaj. Vüpamo se, dećki, da tak napravića.

Ti zroki, ki smo je više našćeli so rodili novo stranko i nje liste. K tem ešće dodenemo samo to, da veleposestnike zagovarjajo tüdi zato nešćerni gospodje, ar delijo fare i zato, da z novov strankov i z novimi listi šćejo postrašiti mil hercegpüšpeka, zakaj so odredili dvojno predgo po nedelah i svetkih G. Holsedl jih je en teden prvle, kak je novi list izdao, v „Népujsági“ tüdi zato napadno. Pa cerkveni zakon ostro predpiše, da se kršćanski navuk more vsako nedelo glasići, i to so ap. administrator dužni tüdi zapovedati. V većih cerkvah po staroj navadi prinasa je najmre bila samo predga ne pa bilo tüdi navuka. Pa najmre je ostro zapovedano i mil. hercegpüšpek so mogli tü braniti Kristušov navuk. Jedino na primerni ć s vremen bi se moglo gledati i na drüge nišćere neprilike, štere so nezadovoljstvo zbüdile. A to bi se dalo vse po mali odpraviti i se bo tüdi odpravilo pred cerkvenim forumom, kama jedino spada ta stvar. Ne spadajo pa te cerkvene zadeve pred javnost v listi, celo pred drüge vernike ali v kakšo novo prekmursko stranko, štero so na to ime samo zato okrstili, ka i svojim listom „Naše Novine“ i „Néplap“ k našim Novinam i Népujsági spodobno ime dajo, da bi prosto ljüdstvo premotili. Zaistino ne lepo, bratje! Od programa vaše stranke mo že obširno pisali. Za zdaj samo telko na kratci. — Najvekši greh nove stranke je to, da je proti autonomiji, štero zove za kranjsko. Autonomija je pa ne za kranjsko, nego za Jugoslavijo, ki bi bila sestavljena kak je Švica ali Severna Amerika. Pa v teh je tüdi pravica i blaženost. Od najvekšega greha še vekši greh v programi nove stranke je to, kak piše v l. številki svojih glasil „da se bo naslanjala vsigdar na najmoćnejšo, to je vladino stranko.“ To telko pomeni, ka njoj ne za pravico, nego za moć, ka nede držala z tistim, ki slabše, siromaškejše zagovarja, nego z moćnim ki je stiskava; to telko pomeni, ka je zdaj za radikale, ki branijo korupciju, to je bogtaenje na škodo sirot v državi.

Pa ešće nekaj pomeni. Ar so gnešnje najmoćnejše stranke protiversko razpoložene, šterim diktirajo düh novih zakonov bogotajci, slobodno zidarje i ar neodvisna prekmurska stranka te šće podpirati, kak sama izjavlja, bo pomagala podkopavati slobošćino Kristušove vere i cerkve i narodi jemala ka bi njemi davati mogla: vsikdar trdnješjo vero v Boga. —

V zavesti odgovornosti pred Bogom i svetom naznanja to golo istino svojim somišljenikom, i jih prosi za stanovitnost

VODSTVO

kmećke zveze za Prekmurje ali SLS

Politični dogodki zadnjih tjdnov.

Pišemo od političnih dogodkov naše države. Dosta jih je bilo i velevažni so bili, zato je moramo naprejšinesti, ka de narod za nje znao i prav sodo po njih.

Od korupcije je največ guča v teh zadnjih dnevah. Kaj je korupcija? Korupcija je, če uradnik, sodnik, minister, pač državni službenik mite jemle i samo tak sodi — se zna da na po pravici — ali vleče iz državne kase dohodke, šteri njemi neidejo, z ednov rečjov, ki se bogati na škodo države, tisti je krivec korupcije.

Protivladne stranke izvzemši samestalnih demokratov, ki so meli posebno interpelacijo i šterih stranka je že od nekda obtožena zavolo korupcije, — pravim protivladne stranke so vložile na vlado interpelacijo, to je pitanje, zakaj ta dovoli, ka se Pašiča, predsednika vlade sin na nedovolen način bogati iz državne kase. Ta interpelacija je napravila kak bomba, vrgla je okoli sebe vse razno. Naj prle je spadnola vlada i predsednik vlade Pašič je mogo odstopiti. Kda celi orsag od sina guči, ka se iz državne blagajne bogati, te gda drugi sto i stojezeri stradajo, oča ne more ostati na vladi. Pašiča smo vrgli mi z interpelacijov. Prišo je mesto njega Uzonovič, ar pa se ne mogo pogoditi z Radičom, ki je sam priznao vno go korupcijo v lastnoj stranki, je spadno z Pašičom vred tudi Radič. Dva voditela sta mogla zapustiti vlado že zamo te, gda je naša interpelacija vložena. Ka pa bo 14. maja, gda pride na dnevni red v parlamenti?

Te den je v parlamenti v imeni tistih strank, štere so interpelacijo vložile, govorio dr. Kumanudi bivši finančni minister. V svojem govoru je povedao, da je Pašičov sin dobo 15 milijon dinarov svote zato, ka je posređivao, ka je naša država plačala dug fabriki v Adamovom na Češkom, štera fabrika je popravljala naše vagonne. Naša država je mela peneze, bi lahko fabriko izplačala i či bi jo plačala zdaj bi nej trebela plačati po pogodbi v staroj slaboj češkoj valuti. A naša država je čakala neje plačala fabriki, zato je mogla več milijon dinarov več plačati. Pašičov sin je za to ka je naša država češkoj fabriki več plačala, kak njoj po pogodbi šlo, dobo 15 milijon dinarov mite. — Nadale

je pravo, da je Pašičov sin s svojim posređivanjom odpravo državno nadzorstvo z rudnika v Trbovljah i z tem zaslužio 4500 akcij te družbe. Kelko so te akcije nosile, se lahko sklepa z toga, ka je po odpravi državnoga nadzorstva cena premoga skočila pri vagoni od 2200 Din. na 4000 Din. i ka je družba dnevno izvozila jezero vagonov. — Pašičov sin je zdigno ček od stojezero frankov z naše kase i obdržao za 510 jezero dinárov, pravi govornik. Naševa zatem razne državne kupčije, pri šterih je meo svoje prste poleg Pašičov sin Rade. — Ravno en den prle je sodnija obsodila Pašičovoga sina, ki je v Italiji zdaj, na petnajset mesecov voze i 100 jezér dinarov plače zavolo napadov dr. Stojadinoviča, ki njemi je korupcije na oči zmetao. To dvoje je pri tom govoru vküpprišlo i napravilo takši vtis, da so se ešče radičovci, to je en deo vladne stranke pa celo ništerni radikali pridružili k zahtevi protivladnih strank pa glasali zato, da se ta i vsaka korupcija mora z ednim ostrim zakonom preprečiti.

Ka se je te zdaj zgodilo? Dve velikivi reči. 13. maja po polnoči ob ednoj je vlada preglasana, štera je štela celo zadevo zavleči i zato mogla dati ostavko. A ostavka je rodila edno še vekšo stvar. Pri pogajanjih za sestavljanje nove vlade se je Radič bojao, ka pridejo demokratje na njegovo mesto, ki so se strašno ponujali, zato je pa svojo ednok dobro izvršeno reč hitro popravo po staroj navadi, na slabo. Podpisao je radikalom, naj ne pride njegova stranka z vlade 1) ka je njegovo glasanje proti korupciji nevalano, nego vala vladino, štera nešče na rep stopiti korupciji; 2) ka spadne z vlade njegov rod Pavle Radič; 3) ka dva meseca nede na niednom shodi govoru i se od političnoga življenja nazajpotezne i 4) ka en čas nede v svoj list „Dom“ pisao i ka toga uredništvo izroči drugomu i ka te list more radikalno vlado podpirati i ka de njegova stranka glasala za zakone radikalne stranke. — Sramotno ponižanje za oblast! S tem je odao vse, več nema nikaj za odati. Terhi, štere narod nosi ne pridejo več na svetlo, na sunce, vse je zakopano, pozabljeno za oblast i za ugodnost, dobrote vlasti.

Protivladne stranke zvün samostalnih demokratov bodo proti korupciji nastopile v parlamenti z novov interpelacijov, zvün parlamenta pa bodo držali protestne shode proti strankam, štere podpirajo korupcijo. Prvi takši shod bo 30. maja v Ljubljani.

Sodna razprava proti madžarskim ponarejevalcom penez.

7. t. m. se je začela v Budapešti sodna razprava proti hercegi Windischgraezti, Nadossy i drugim, ki so ponarejivali francoske franke. Zatoženih je vseh vküper 28 oseb, med njimi je tudi vojni püspek Zadravec (ki je doma z Medžimurja.) Vsi obtoženci pravijo, da je ponarejvanje melo samo domoljubno nakanenje. Glavni obtoženec je herceg Windischgraez, šteri je izjavo, da je bio nagib ponarejvanja samo te, da se pomaga v boji proti zatiravanji madžarstva. Zgotoviti so namenili, kak je Nadassy povedao 23 jezero bank po 1000 frakov. Papir za banke je priskrbo Artur Schultze-Werner, šteri je že mro, iz nemških tovaren (fabrik.) Z delanjom falšni bank so začeli v zimi 1. 1923. pripravljali pa so to vse že leto prle. Banke so tiskali v tistoj tiskarni, kde se zemlepisne mape delajo. Kak je ovado Windischgraez, je bilo napravljeni nekaj več kak 29 jezer bank, od šterih so nekaj zežgali, ar se neso dobro posrečile. S temi bankami bi bili kvarni samo Francozje. Zamenjavanje falšni bank je prevzeo Nadossy, od šteroga so vsi mislili, da dela tak, ka za to zna tudi madžarska vlada. Kda je Töröki, šteri vodi sodno razpravo pitao Windischgraeza, ali je vlada na takši način celo delo podpirala, je ne šleo nikaj odgovoriti. Windischgraezov tajnik Rabe je ovado, da njemi je bilo naznanjeno, da ma celo delo namen pridobiti Slovaško nazaj k Vogrskomu, ka bi se pa naj ne zgodilo z orožjom, nego z gospodarskimi sredstvi (penezi). Isti je pri obravnavi tudi ovado, da je zvedo, ka je znao za celo delo tudi ministrski predsednik grof Bethlen. Razpravo vodijo dale i bomo več od nje pisali v prišestnoj štev.

Revolucija na Poljskom.

Kak vno goštera druga država, tak se je tudi poljska republika po bojni ešče ne mogla pomiriti i vrediti. Nedavno so nastanole palik velke zmešlavice, štere je napravo vojaški maršal Pilsudski, ki je vdaro s svojimi četami v glavni varaš Poljske v Varšavo, kde je vse ministre s predsednikom Witossom vred zgrabio pa zapro. V bojni na vulicaj je spadnole več kak 100 ljudi, nad jezero pa jih je bilo ranjenih. Predsednik republike Wojciechowski je tudi odstopo.

Pilsudski, šteri se nagible k socijalistom, opravičavle svoj revolucionarni stopaj s tem, da

Krvavi robček.

(ruski spisao Garšin).

Ešče kak deček se je Samen navčo delati žvegle iz vrbovoga veja. Drugi je toga ne, znao samo on. Iz vejke je doli potegno skorjo, na ednom konci razklao na tri vednake dele pa je žvegla bila gotova. Lepi glas je davala, kak si je što šteo. Samen se je postarao i ne ve se kak je bilo kak ne, je postao čuvaj železnice deleč na samotnom kraju. Gda je meo kaj časa je delao svoje skrivnostne žvegle, štere so potem njegovi prijatelji po varaši tržili. Tak je Samen prislužio par grošov i s tem bio jako zadovolen.

Ednok je ženi naročo, naj ona pazi doma na prihod vlaka, on je pa vzeo nož i odišeo v log rezat veje. Zavio je v kraj, gde je znao ka rastejo lepe vrbe. Bilo je dobroga pol kilometra od železnice. Ves veseli reže najlepše veje, ravno kak je bilo po njegovej voli. Prle kak je prišeo večer si je narezao lepo butaro. Po kratkom počitki misli iti. Sunce se je močno nagnolo i večerna tišina se je razlevala po širnom, čarnom logi. Samo tu pa tam, visiko gori med vejom je zažvrgoleo kakši ftiček.

Samen se napoti proti domi. Kak pride iz loga, se stavi kak dreveni. Nikši čuden glas, nikše zabijanje, kovanje čuje, ravnotak, kak bi što mlato po železniških šinjaj.

Ka bi vendar to moglo biti?

Brezi straha ide naprej odked je čuo zabijanje pa na veliko začudenje vidi, ka eden mladi dečko na šinji sedi i močno dela. Mislo je, ka je kakši ropar, ki čaka na vlak. Počasi i previdno ide bliže. Gda se je dečko vtegnio, je vido pri njem veliko šprelico pa hamer. S tov šprelicov je nikaj obračao potem jo nastavo pod šinjo, se naslonio na njo i kretao. Šinjo je geno i dober meter celo vkraj porino.

Samen je vse to bole natančno pogledao. Gda je vido, ka se je zgodilo, njemi je krv šinola v glavo. Bio je Vassili, njegov Vassili! . . .

Rad bi ga dojšeo, rad bi njemi nikaj povedao, pa je ne mogeo tak bežati kak mladi Vassili, šteri gda je zapazo Samena, je vzeo orodje pa bojk.

— Vassili Stepanovič, moj sin, pridi nazaj, pridi! Daj mi orodje, ka deneva šinjo nazaj! Nihče nikaj ne zvedi! Pridi nazaj! Prosim te, Vassili, pridi! Reši svojo dušo od večnoga pogübljenja! — Vassili je ne priše. Odbežao je v čaren log.

Samen je ostao ves preplašeni, narezane veje so njemi z rok spadnole. Gledao je odtrgano šinjo i groza ga je obišla pri misli, ka naskori prileti vlak s več sto potniki. Kak naj ga stavi či pa nema rdeče zastavice ne nikaj drugoga pri sebi. Či bi bar za silo mogeo djati šinjo na mesto, pa kak brezi orodja? Dati vlakovodji znamenje z rokami je brezi haska. Drugo nikaj ne pomaga, kak iti domo po orodje, hitro priti i popraviti. Samen se je priporočio Bogi.

Biži domo. Biži, biži tak, ka njemi sapa zastaja. Biži ešče naprej. Čüti, ka se njemi noge šibijo, trepečejo i skoro več nemre. Ešče tristo metrov, da, samo tristo metrov! . . . se ešče sili naprej. Začüje ostro žvižganje. Delavci idejo iz fabrike. Znamenje, ka je ravno šest vöra. Vlak pa pride dve minuti po šestoj. O Bog, smiluj se nedužnih! Samen henja. V glavi se njemi vrti. Vidi v svojoj domišljiji strgano šinjo, vidi kak se vlak prevrže, kak se vno go vno go popotnikov, delavcov zdrobi pod vlakom . . . O Bog, smilenje!

Vlak se istinsko približavle. Na stotine potnikov niti piknjice ne misli, ka se pelajo v gotovo smrt. „O Bog, povej mi, ka mi je včiniti. Nega več časa, ka bi šo domo pa prišeo nazaj!“

Biži nazaj proti razdretoj šinji. Niti sam ne ve, zakaj ta biži. Gda pride do butare svojih vrbovi vej vzeme edno, jo pogleda potem pa na vso moč hiti proti prihajajočemu vlaku. Čüje kak te žvižga, čüje silno prasketanje i cvilenje potačov pod velkov žmečavov. Henja da bi si odehno. Vzeme iz žepa robček pa nož i se lepo prekriža.

— Gospod, k tebi se obračam! Gospod, pomagaj mi!

Nož si je zasado v levo dlan. Krv je deleč špricnola potem se pa curkoma püstila iz prerezane žile. V to krv je Samen namočio robček, da bi tak z rdečim robčekom dao vlakovodji znamenje, naj vlak stavi.

Tak, zdaj mam rdečo zastavico! . . . To je! Vlak se vidi. Joj, meni je medlo . . . či spadnem me vlakovodja ne bo vido . . . Oj joj! Preveč vagonov ma, preveč je žmeten . . . Ne stavi se . . . Ne mogoče . . .

Krv je curila, curila naprej. Samen pritisne rano na prsi, kak bi šteo krv staviti. Zaman.

Zavrtelo se njemi je . . . več je nikaj ne vido . . . čüo je samo nikše cinglanje. V njegovej glavi je samo to šümelo: »Jaz sam spadno na šinje, nemrem zadosta zdignoti znamenje . . . Vlak se prevrže . . . Pomagaj, Gospodne, pomagaj! . . .

Nego zastavica iz krvavoga robčeka je ne spadnola. Držala jo je gori edna roka. Vlakovodja jo je vido, je razmo nevarnost i vlak nagloma stavo.

* * *

Potniki so stopili iz vlaka. Ka se je zgodilo? Deset metrov od vlaka leži v omedlevici človek. Poleg njega stoji eden dečko i drži v roki krvavi robček.

Vassili je gledao vlak, strašen mašin (peč) gledao je na potnike, na ležečega človeka i djao:

Zvežite me. Šteo sam, ka bi se vlak prevrge. (r-)

je bila dozdašnja Witossova vlada nezmožna, nazadnjaška i nepoštena. Njegov cilj je prej, ozdraviti državo.

Jožef Pilsudski je bio rojen 1876. i se je že pod rusov vladov bojuvao sa neodvisnost Poljske. Zatogavolo je morao večkrat v vozo i celo v prognanstvo v Sibirijo. Kda je 1. 1917. sklenola Rusoska z Nemškov poseben mir i je bila ustanovljena i od Nemčije odvisna poljska država, je postao Pilsudski predsednik začasnoga poljskoga državnoga sveta v Varšavi. 14. dec. 1918 pa so ga izvolili za predsednika republike, ka je tudi ostao do leta 1922. — Ar je zdaj, kak stoji odzgora, predsednik republike odstopo, zato bo morala državna zbornica (po poljsko »sejm«) voliti novoga predsednika. Predsednik bo najbrž sam Pilsudski. Za kandite sta ešče predsednik drž. zbornice (sejmski maršal) Rataj i grof Skrzynski, bivši zvišnejši minister. Ali bo predsednika republike volila zdajšnja državna zbornica, v šteroj so močne stranke proti Pilsudskomi, ali do prle volili nove poslance, je ešče ne odločeno.

GLASI.

Slovenska Krajina.

Demokratje so meli zboruivanje pred kratkim v Bodoncih. Pred zadnjimi volitvami so jih stivali Bodončarje, dali votum na Radiča. Za Radičom je največ dobila naša stranka. Zdaj gda je Radič tak sramotno odao svoj program, si bodončarje premišlavajo, kama naj bi šli. Demokratje so njim prišli vogledi, glejte ti smo mi, bogata sneha, ki nismo izročili našega, Lukičina sodniji zato, ka je več milijonov kvara napravilo državi. A bodončarje, pač ti politično pošteni, pravijo, ravno zato vas ne maramo. Vzeme-memo si pošteno devojko, čeravno siromaško. Takša je kmečka zveza za Prekmurje ali slovenska ljudska stranka. Z to se oženimo, ki damo več na poštenje kak na mite i obliube.

Radikali na Bistricah. Na risalski pondelek so meli shod radikali na Bistricah. Znate proti čemu so gučali? Ne smejte se! Proti reviziji agrarne zemlje i proti krivicam pri agrarni reformi. Pitamo, nas za norce mate!? Ve ste pa naj več vi radikali bili agrarni ministri i ste še dnesden na vladi i vodite z radičevci revizijo i celo agrarno politiko! Proti lastnoj vladi protestirate, v lastno skledo pljujete, svoje političnoga očo grajate?! To bi bilo prav pošteno delo, to grajanje krivic, če bi bili dosledni. Dosleden biti pa telko pomeni povrčiti stranko, štera dela krivice i se pridružite krščanski stranki, štera je veliko agrarno pitanje spravila v tok (za siromaka) ugodne rešitve. — Od toga shoda smo zvedli ešče nekaj jako-jako zanimivoga. Mariborska radikalna gospoda — inženir ino še dva drugiva kaputaša — je mogla shod z dugim nosom zapustiti brez uspeha. Naši ljudje so njim na farbanje, kak je zdaj hudo v državi, glasno odgovarjali: že ste sedem let na vladi, pa je li hudo vi ste krivi, vi ladate! V zadregi je na to g. inženir začo božati naše siromake pa njim je pravo: „ve sam jaz tisti, ki sam vam zemljo razmero“ — »Razmero, ne pa dao, so odgovorili zburkano«. I on še nedelje: »Pa mapo sam vam napravo.« — Mapo mam, ne pa zemlje, bomo lahko na napo zidali hiše?« Ova dva gospoda nesti prišla k reči, v zadregi so samo še pitali, što šče tobak saditi, ka tiste gorzapišejo. Par se jih dalo zapisati, misleč, ka do ga za sebe smeli saditi. To pa ne je tak. Samo za državo ga smejo soditi, k tomi pa ne trbe radikalnoga privoljenja. Ki šče, lahko sadi. Samo ka država slabo plačuje i grozno kaštiga za prestopke, zato se ne sadi več v naših krajih tobak. — Slabo more radikalom iti, ka že z tobakom morejo becke loviti.

Cankova. Pri nas so ustanovili »Hranilnico in posojilnico«, štere namen je, pomagati ljudstvi, gda do v nevoli za peneze. Prle smo hodili v M. Soboto jemati na posodo peneze, i se zna, da so potni stroški tudi prec znesli. Te stroške lahko zdaj včas na intereš obrnemo. Zato smo tistim, ki so se trudili pri ustanovitvi

Hranilnice i posojilnice, prav iz srca zahvalni. Zednim pa prosimo vse tiste, ki majo kaj penez, naj je vložijo v našo Hranilnico, da je lahko damo na falejši intoreš siromakom i pomoči potrebnim. To je delo krščansko smienja i ljubezni do bližnjega. Zavupajte Hranilnici; za peneze dobro stojijo vsi odborniki. »Hranilnica in posojilnica« je odprta vsako nedelo i svetek odvečara po litanijaj na farofi. Tajniške posle vodijo domači g. kaplan.

Popravek. V zadnjoj šte. smo pisali, kak smo zvedli, da je cankovski pismonoša ne prav vršo svojo službo. Sledkar smo zvedeli, da je to ne istina. Zato obžalujemo i stem mistifikacijo popravljamo. Vredništvo.

Vančavas. V našoj vesi je na risaosko nedelo stalo več ljudi na cesti i so si pogučavali. Med njimi je bio tudi eden mladenec, šteri je odavao srečke za Martinišče. Mimo je šla edna dekla, pa je pravila, ka je to nikaj ne. Pa je to samo z nevoščtenosti napravila. Ona bi rada dobila automobil, ka bi se v nedelo k meši vozila, ali pa mogoče tudi k zdavanji.

Ka bo za 50 let? Svet ide v svojih iznajdbaj tak naglo naprej, ka si je žmetno misliti, ka vse bo za 50 let. Največ novosti dela elektrika. To je nikša nevidna sila. Ona je ne nikaj novoga, ar je bila že od sačetka sveta, (n. pr. blisk dela elektrika) samo ljudje so je ne prav poznali. Zdaj že z elektrikov s etijo, kuriijo, segrevlejo, kuhajo. Ona rivle naprej vlak, plüg i druge mašine. Pride čas, ka de vrtela kolvrat, slamoreznico, sekala repo, tikvi, zibala dete, žagala drva itd. Tudi trbe znati, ka nekaj podobnoga rivle s strašnov hitrostjov naprej automobil (motor) i ka takši automobil košta 40.000 dinarov, ti ga pa dobiš za 5 dinarčkov, či si kupiš srečko loterije za Martinišče.

Srečke za loterijo Martinišča se dobijo: v Martinji pri Kozar Juri; v Pertoči pri Gomboc Leopoldi; v Fukšincih pri Holsedli; v Vučagomili pri Kočar Ivani; v V. Polani pri veleč. g. Rantaši, pri g. vučitelu Tratnjeki, Korkon Ivani, Žerdin Štefani; v M. Polani pri g. vučitelu Horvati, Gabor Štefani, Bedernjak Jožefi; na Hotiri pri veleč. g. plivanoši Tivadar, pri g. vučitelu Horvati; na Krajni pri Klekl Bari, Bertalanč Mihali, Marič Alojziji; v Gradišči pri Rajbar Mikloš, Gobar Franci; na Kobilji pri Berden Franci; v Bratonic pri Horvat Jožefi, Hermani, Kuhar Ivani, Horvat Pavli, Sreši; v Odrancih pri g. vučitelu Krepsi, Raduha Andraši Copot Juli, Hajdinjak Antoni, Marič Ivani, Horvat Balaži. Nikoga ne silimo, ka bi moglo okrog hoditi i tžiti te srečke. Glavno je to, ka si v vsakšoj občini pri ništernih hižaj vsaki leško kupi, gda šče. Zato smo takše hiže v Novinah objavili.

Vsem občinskim uradom v Slov. Krajini. V M. Soboti je obstojala že od leta 1920. državna borza dela. S 1. aprilom letos pa je bila ta borza dela oeppravljena. Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani je za nekaj časa prevzela vzdržavanje borze dela i to za dva meseca. Za dugši čas je pa sama ne more vzdržavati, ar nema za to potrebnih sredstev. Pripravljena pa je prispevati za nadaljnje vzdržavanje borze dela pod pogojom, da prispeva polovico prekmurske občine. Stroški za vzdržavanje borze dela bi znašali letno okoli 40.000 Din, od šteroga bi odpadla polovica na

vse občine v Slov. Krajini. Če se upeštev, da je v Slov. Krajini 174 občin, bi prišlo na vsako občino okoli 150 Din, oziroma več ali manje po broji prebivalstva. Podpisani odbor se obrača na vse prekmurske občine s prošnjo, da se izjavijo na uradne pizive, štere so dobile, ali jih še bodo od stezkih poglavarov v Slov. Krajini, da so pripravljene soprispevati k vzdrževanju borze dela. V Slov. Krajini je okoli 10.000 delavcov, ki iščejo vsako leto delo in zaslužek. Že samo te ogromni broj očivesno kaže, da je borza dela za Slov. Krajino neobhodno potrebna. Zato se obračamo na vse občinske urade, da se, zavedajoč se važnosti te naprave, odločijo priskočiti na pomoč s prispevki za njeno vzdržavanje. Osvedočeni smo, da bo prihodnje leto država spet sama prevzela vzdržavanje borze dela, či bo videla njeno neobho potrebo, ki bo dokazana s tem, da smo si jo sami držali. Josip Benko, Štefan Sukič, Ludvik Brumen, Dr. Robič, Dr. Farkaš, Josip Turk, Dr. Glančnik, Dr. Vesnik, Štefan Kuhar, Ljudevit Wolfart. (Zdrževati borze dela, je sveta dužnost države. Ur.)

Država.

Potres. V Belgradi so 19. toga meseca okoli 11 vüre opazili prec močen potres. Skoro 8 sekund dugo se je trosila zemla. Potres je prihajao od juga. Južno od Belgrada se je pogosto čutilo gibanje zemle od 1922. pa do 1924 leta. Potom pa je bio mir dozda, zdaj se je to obnovilo. Kvara nega nikšega, ar se je zemla poreci sunjavala. — Vučenjaki pravijo, da trije zroki napravijo potres: 1. či se zarūši v znotranjščini zemle kakša votlina (te potres je navapno ne nevaren). 2. či se kakši ognjeni breg pripravlja na vometanje, 3. či se zravnave težkoča zemelske skorje. Zemla je zavolo velke vročine na sredi tečeča, okoli pa ma hladno skorjo. Či pride, da je ta skorja ne ednako žmetna, žmeča zravnave i s toga nastane potres, šteri med vsemi tremi zroki največ kvara napravi. Takši potres je zrušo tudi Ljubljano pred trestimi letmi.

Najnovejše:

Samomor bivšega ministra. V Belgradi se je obeso na svojoj hiši bivši minister i zdajšnji drugi podpredsednik radikalne stranke Jovan Jovanović. Pravijo, da je bio jako betežen na živcaj i je to včino v popunoj zmešlavici i obvupanji. Pokojni je bio eden med vodilnimi osebami v radikalnoj Pašičovoj stranki.

Bomba na Radičovem shodi. Radič je meo na risale dva shoda, ednoga v Novoj Pazovi, drugoga pa Sombori. V Sombori so ga morali orežniki i policajji stražiti. A Novoj Pazovi pa se je nekši mladenec rivoa med ljudmi proti Radiči, kda je te govorio. Ar je roke v žepaj držao, so mislili, da šče kaj včiniti Radiči. Orežniki so ga prijali i njemi najšli v žepi v plehnatoj škatlji pūkšeni prah. Nato so ešče več drugi zaprli. Radič je gučao proti korupciji, štero je sam potrdio s svojim podpisom, da se nede borio proti njoj.

Zahvala.

Podpisani Erjavec Martin iz občine Bratonic h. šte. 7 sam bio pri zavarovalnici »UNION«, francoski zavarovalni družbi zavarovani proti ognji. Ta družba mi je moj kvar, šteroga mi je napravo ogenj pred par meseci, kak najboljši plačala in zato to družbo jako priporočam našemi ljudstvi. Zednim se tem potom tudi družbi najlepše zahvalim.

Bratonic, dne 25. maja 1926.

ERJAVEC MARTIN.

HRANILNICA in POSOJILNICA

reg. zad. z neom. zavezo

V CANKOVI

davle na posodo na fal intereš
i sprejemle hranilne vloge po

8⁰/₀

Uradne vüre so od 6. jun. vsako nedelo i svetek.

GOSPODARSTVO.

Žito.

Posebno znamenje na našem poli je bilo letos prašenje žita. Toplo sonce, lehkí vetrič i kadilo se je po žiti kak megla v jesen. Či si količkaj okoli pogledno z odpretimi očmi. te je začelo v očaj pečiti od vnogoga žitnoga prahu. Stari ljudje so radi pravili. „Kda se žito jako kadi, te je tudi rodno“. I, či sledkar ne pride kakša posebna nesreča, je to tudi resan. Kak je to, da je od toga prahu odvisna rodovitnost žita?

Da rastlina obrodi, da se zavrže zrno ali semenje, je potrebno, da na posebno pripravo cveta, šteroj pravimo pestič, pride z drugoga cveta praj. Te praj zraste na cveti v posebnoj pripravi, šteroj pravimo prašnik. Kda praj v prašniki dozore, ga mora nekaj prenesti na drugi cvet, da na pestiči požene malo vlakno doli v ježico i tam oplodi mladi zavezek zrna. Kda se vlakno cvetnoga praha združi z zrnskim zavezkom, pravimo, da se je zrno ali seme zavrglo. Glavno pri oprášenji rastline je, da se praj prenese na drugi cvet.

Praj pa prenašajo ali stvari, ali veter, le pri neštérni vodni rastlinaj voda.

Rastline, šterim prenašajo praj stvarci, majo cvetje s kričevov farbov. Stvarci iščejo v cveti med i zato plačo morajo prenašati praj. Kem menje ma cvet medu, tem bole kričečo farbo ma, da farba nori i k sebi zove stvarce (mak); i nasprotno, kem bledejši je cvet, temveč je medu (akacija, lipa, bela lelija, jasmin, hajdina itd). Pri tej med že od daleč diši, i zove stvarce na sladko južino. Kda stvarc iše med, se njemi cvetni praj zgrabi na telo i ga nese na drugi cvet.

Vse ináči pa so rastline, šterim veter nosi cvetni praj. Predvsem opazimo, da nemajo farbani cvetov, ar ne trbe stvarcov zvati, pač pa majo dosta prahu. (Žito, kukarica, leska, jausa itd). Stvarci, posebnno pa včele kak pravijo vučenjaki majo to nagnenje, da či zajtra sede na rdeči cvet, te celi den seda samo na rdeče cvetje, či pa na beloga, te celi den išče med na belom cvetji. S tem je preskrbljeno, da tembole zagvišno pride praj na cvet iste vrste rastline (makov na makovoga). Pri vetri pa je ináči Veter samo na slepo ta nese praj. Či je na poti rastlina, štero trbe oprášiti je oprášena, či nega pa ide praj dale, največkrat v zgubo. Da bi oprášanje tembole gvišno bilo, zato prašniki takših rastlin, štere veter oprášuje rodijo več prahu. Med temi je tudi žito.

Či se šteri semenski zavezek ne opráši, te se iz njega ne razvije seme. To najlepše vidimo pri kukarici. Na cmeri se zori praj. šteri more priti na vlas. Vlasje na kukaričnoj vlati so pestičje. Od vsakoga zavezka na konci ide eden vlas (pestič) vó z bilja, da odzvuina pride na njega s cmera praj. Na šteri vlas ne pride praj, tam se ne zavrže zrno i či je takši zavezkov dosta, potom ne zraste vlat, nego ostane furek. Či bi vlase zadelali, ka niti eden praj ne bi prišeo nanje, ne bi bilo niednoga zrna.

Praj nemre oploditi, či se navlaži, zato se neštérni cveti, kda se k dežči dela, zaprejo. Tiste rastline pa, šterim veter prenaša praj, samo te odprejo prašnike, kda sonce sija. Veter malo potegne i se začne kaditi. Isto je pri žiti. Zato majo prav ljudje, kda pravijo, ka de rodno žito, ar se jako v cvetenji kadi. Te je najmre vüpanje, ka se opráši dosta cvetov i zavrže dosta semena.

Pošta upravništva.

Narodni poslanec, g. Jožef Klekl naznanjajo sledeče: Žalig Marko i tovariši Gančani. Ministerstvo je rešilo, da se po zakoni mora med agrarne interesente razdeliti

84 plügov hüpermaksimuma, od šteroga mi pišite. Te ministerski odlok mora izvršiti okrožni agrarni urad v Maribori. Pri reviziji se mora vsaka žela i pritožba sprejeti i držine i vaša. Agrarni urad na to da odlok, proti šteromi mora tista stranka prizivati, štere neje zadovoljna. Toga odloka neste ešče dobili. Gda ga dobite, tam de stalo, ka do 1. oktobra zemlja ostane, kak je bila. Tak dela revizija vsepovsedi. Spremembe čakajte zato z 1. oktobrom apelirati pa morate že prle, taki kak odlok dobite do rok. Je zemlje zadosta, da jo dobite i vi i držina. **Üllen i tovariši Lipovci.** Vi, ki prosite stavbišča z Lipovec, vzemite naznanje, da sam odgovor poslaó vašemi g. župani, naj pri direkciiji v Ljubljani zve, zakaj se Vam zemlja ne razmeri. Če ste že dobili ali ne dobili odgovora z Ljubljane, oboje mi naznanite. Vaše prošnje nega v Belgradi. Z odgovorom se popaščite, ar vsako odlašanje škodi dobroj stvari. **Agrarni interesenti Črenšovci—Žižki—Lipa.** Vaša prošnja za povračilo že plačanih penez je vložena pod brojom 17.977. 15. V. 26. C. F. M. **Sobota.** Prošnja občine Rakičan i ostalih je zavržena, ar se je veleposestvo z ministerstvom že pogodilo za ceno, počem oda tomi svojo zemljo. Tü bi moglo samo veleposestvo prizivati, če vidi kakšo krivico v pogodbi. Odgovor ti ob priliki dostavim.

CENE:

1. Zrnje.

100 kg. pšenice	295 Din.,
„ „ žita	210 „
„ „ ovsa	175 „
„ „ kukorice	155 „
„ „ ječmena	185 „
„ „ hajdine	260 „
„ „ prosa	210 „
„ „ pš.otrobi	125 „

2. Živina.

govenska:	teoci:	svinje
v Zagrebi	1 kg. 9—10 D.	12—13 D. 15—17 Din.
v Ljubljani	„ 9—10 D.	12—13 D. 15—17 Din.

3. Krma

Sena m. 60—70 D., slame m. 40—60 D.

Zagrebečka borza.

dne 25. maja 1926.

Amerikanski dolar, 1 dolar	D 56.59
Schiling	D 8.—
Čeho-Slov. krona, 1 K	D 1.67
Nemška zlata marka	D 13.53
Francoski frank, 1 frank	D 1.74
Madjar. K. 100 (nova em.)	D —.7
Švic. fran., fr.	D 11.—
Talijanske lire, 1 lira	D 2.20

Zürich:

Dinar, 100 Din Šv. frcv 9.12.

Samostalno podporno društvo „SVETI KRIŽ“ v Chicagi Ill.

je jako dobro za prekmurske Slovence i Slovenke. V društvo se sprejmejo moški od 16. do 50., ženske pa od 16. do 45. leta. Vstopnina eden dolar pri sprejemi v društvo, mesečna plačila za društvo eden dolar. Za to plačilo dobi vsaka kotriga ob priliki betega vsaki den eden dolar podpore, za smrtnino pa 500 dolarov. Kotrig ma 215, gotovščine 8000 dol. Seje se vršijo vsako drugo nedelo v meseci popoldne ob treh na No 1802 S. Racine Ave.

Odborniki so: predsed.: Štefan Ros, prodpreds.: Ignac Krapec, nadzorni predsed.: Martin Kelenc tajnik: Štefan Hozjan, podtajnik: Martin Horvat, blagajnik: Štefan Jakšič, paziteo betežnih: Mihael Gjörök, računovoditel: Matjaš Gruškovnjak i Jožef Čurič, paziteo društva: Štefan Vučko, vratar: Ivan Černjavič.

Mali oglasi.

SREČA! K odaji so malo núcani, dobro ohranjeni kumpi za mlin na Müri. Što šče küpiu naj se zglati na Upravništvu.

K odaji

so edna dobra kola za krave v Odranci pri KOLENKI trgovci.

K ODAJI

so pri GUTMANI, trgovci na Cankovi vsake vrste štelaže i pulti za drobno i manufakturno blago.

K odaji:

gostilna v Črešnjevcih

pri Radgoni, obstoječa iz dvej hiš, štao i škednja pa približno 4 plüge zemle; gostilna v GORNJI RADGONI z ogradom, štami i škedjom. Obe gostilni dobro nosita. Cena nizka, po dogovori. Pitati je pri POSOJILNICI v GORNJI RADGONI.

Posestvo se prodá!

Lepi vinograd se prodá v bližnji okolici Gornja Radgona, 12 oralov je vsega skupaj — V vinogradu sta 2 poslopji in gostilna, zraven lepi sadonosnik, lep buk les in lepe dobro noseče gorice. Cena se povej v

TRGOVINI

Anton Korošec

v GORNJI RADGONI

pri Murskem mostu.

Naročnina ino oglasi se sprejmejo za „Novine“

I. HAHN trgovina s papirjem, s pisarniškami in šolskimi potrebščinami. Prekmurska tiskarna v Murski Soboti.	pri ERDŐSI BARNABÁS trgovci z papirom igračami v M. Soboti št. 180. poleg r. kath. cerkvi ino pošte.
---	--

SENO,

Superfosfát, Portland-Cement, Papir za zid, Papir za pokriv, Karbolineum, Ter Kovačko vogelje, Steinkol, Drva, Les — se dobi pri

VIKTOR CZIPOT

trgovci
v MURSKI SOBOTI.